

Greið tala

FIMMARIN í útvarpinum er útvarp, tá útvarp er best. Hetta er ein frálík-ur táttur í tí annars fjelbroyttu út-varpsskránni. Sendingin mikudagin var einki undantak. Her verða kend fólk í samfelagnum konfronerað av bæði lúrarum og útvarpsmanni, og ofta eydnast at fáa tann so týð-andi dialogin í gongd. At Fimmarin so eisini tekur upp evni, sum eru nógv frammi í samfelagnum, ger bert sendingina uppaftur betri. Sjálvandi er altíð okkurt at havast at, men sum heild kann sigast, at útvarpið við slíkum sendingum livir upp til endamálið at vera katalysa-tor fyri tí samfelagsliga orðaskiftin-um.

SENDINGIN mikudagin var áhuga-verd. Hon viðgjörði spurningin um feroyska ídnaðin og tær broytingar, sum verða í kjalarverrinum á eini frihandilsavtalu við EF. Her komu fleiri áhugaverdir spurningar fram, eitt nú spurningurin, hvør eigur rættin til fiskin undir Føroyum. Ein av lurtarunum helt ikki, at ávisir menn, sum framanundan hava fingið góðar sømdir frá tí almenna, skulu sleppa at avgera, hvar fiskur-in skal landast — í Føroyum ella í út-landinum. Hann helt ikki, at allur fiskurin eigur at flytast óviðgjörður av landinum. Hesum tók fiskiðnaðarmálaráðharrin undir við og segði, at so leingi javnaðarflokkurin er í Tinganesi verður tað eitt krav, at tað mesta av fiskinum, sum verð-

ur veitt undir Føroyum, skal arbeið-ast víðari her á landi.

VIT nærkast degnum, tá nýggja fri-handilsavtalan kemur í gildi, og vituligt er tað, at skipini tá hava møguleika at fara í fremmandar havnir við fiskinum uttan at skula gjalda toll. Tað er gott, at hesin spurningurin verður tikin upp nú, hóast tað er í seinna lagi, men nú er at vóna, at okkara politikarar og vinnulivsmenn sessast og finna eina loysn, soleiðis at tað rætt og slætt ikki fer at bera til at avreiða allan fiskin í útlandinum. Tað er tó ikki talan um antin ella, men bæði og. Hava vit møguleika at fáa eina stóra forvinning til skip, manning og samfelag við at landa nakað av fiskinum í útlandinum, eiga vit tað. Men her má og skal vera eitt mark, tí hetta má ikki verða uppá be-kostning av, at einki fiskaarbeiði verður her á landi.

NIÐURSTØÐAN í Fimmaranum var annars krystallklár. Öll vóru tey á einum máli — politikarin, vinnulivs-maðurin og fakfelagsleiðarin — at leiðin er góðsking av tí mesta av fiskinum, sum feroysk skip veidda undir Føroyum og møguliga aðra-staðni við. Stjórin á Bacalao, sum skal hava okkara rós fyri at vera sera sakligur og greiður, segði sum var, at vit mugu rokna við, at nøkur av teimum traditionellu flakavirkj-unum fara av knóranum — at fiski-ídnaðurin er noyddur til at líta fram-

eftir — t.v.s. fara frá verandi rávøru-framleiðslu til liðugvøruframleiðslu. Forkvinnan í Føroya Arbeiðarafelag visti eisini á góðskingarleiddina sum ta einastu rættu, og sama gjörði fiskiðnaðarmálaráðharrin. Hann visti so eisini á, at tær fløgur, sum vit hava gjørt, eitt nú í útbúgvingar her á landi, mugu onkursvegna kunna siggjast aftur í vinnulivinum. Hann helt, at tær framtíðar fløgur-nar, vit skulu gera, mugu gerast fyrri at umleggja fiskiðnaðin til rætt og slætt at arbeiða liðugvøru og til at kunna vera fult kappingarfærir við okkara grannalond.

ONKUR í hesum landi má sita eftir við beiskum smakki í muninum, tá hann hevur tóyr tesa sending. Við onkur meina vit fyrst og fremst ov-astu leiðsluna í Føroya Fiskasølu øll hesi seinastu árin. Vit hava skrivað tað fyrr og skulu endurtaka tað. Tað er fyrst og fremst ovasta leiðslan í hesi fyrirøku, sum hevur stýrt øllum — ØLLUM — útviklingi innan fiski-ídnaðin í Føroyum. Við bindi fyrri eygunum hevur hon satsað alt — ja, alt uppá eina framleiðslu, nevnliga blokkín, hálfvabrikata, tí hetta var tað lættasta. Ja, sum stjórin á Baca-lao segði í Fimmaranum: satsað hevur verið uppá at selja stór og fá partil av tí, ið líkast rávøru. Tað er hesa alt ov einvísu og fantasileysu gongd, sum vit nú mugu sviða fyrri. Leiðslan á Føroya Fiskasølu hevur í veruleikanum havt so nógv vald í Føroyum, at tað eina og aleina er

hon, sum hevur ábyrgdina av, at feroyskur fiskiðnaður í dag hevur rent seg inn í eina blindgøtu. Og sama leiðslan, sum eisini hevur av-gerandi orð at siga í bankaverðini, roynir nú alt tað hon kann fyrri at bjarga tí, sum bjargast kann av hesi skeivu útbýgging — heldur enn at víðurkenna mistøkini og bróta upp úr nýggjum.

TÁ vit aftur og aftur draga Føroya Fiskasølu og fyrrverandi leiðslu hennara fram í ljósið, so er tað nettup tí, at vit bera ótta fyrri, at somu menn, sum hava stýrt hesi fyrirøku og feroyskum vinnulívi øll hesi ár, framvegis eru og kunnu vera ein forðing fyrri at bróta upp úr nýggjum. Millum hesar menn finna vit í dag fremstu politikarar fólka-floksins. Tað er okkara vón, at hesir menn halda fingrarnar vekk, tá tað snýr seg um at tilrættaleggja fram-tíðar fiskiðnaðarpolitikkinn í hesum landi — og lata aðrar um tað. Teir hava longu gjørt samfelagi okkara nógv stóran skaða. Vit hava brúk fyrri nýggjum fólkum, sum tora og vilja nakað, og sum ikki eru bangin at kvitta við tað farna — fólkum sum vinnulivsmannin og ráðharran, vit hoyrdu í Fimmaranum mikukvøldið. Hesir eru so sanniliga ikki bangnir fyrri at bróta upp úr nýggjum.

sosigaley

Dimmalætting

DAÐBLAÐIÐ

14. SEPTEMBER

FRIÐ FØROYAR

NORÐ-ØST

Gandaorð í Dimmu

Dimmalætting hevur í seinastuni havt fleiri á-hugaverdar samrøður við feroysk vinnulivsfólk, sum arbeiða í útlandinum. Í gjár er samrøða við Marius Joensen, sum hevur fyrirøku á europeiska meginlandinum, sum eitt nú keypr fisk úr Føroyum og selur hann víðari. Hann er avgjörður og sigur, at feroingar eiga ikki at fara uppá EF. Harafturat sigur hann, at gandaorðið í Føroyum í dag er góðsking men visir á, at tað ongan tíð er gjord nokur kanning av tørvinum hjá kundinum. Úttalisi hansara eru sera áhugaverd, tí tey samsvara ikki við tær niðurstøður, sum mong gera sær í Føroyum í

hesum døgum, nevnliga at einasti vegurin er góðsking. Marius Joensen sigur, at tey nógvu á meginlandinum vilja hava fiskin feskan. Hann visir eisini aftur pástandinum um, at feroingar útfyra rávøru til fiskiðnaðin í Europa.

"Soleiðis gongur tað ikki fyrri seg. Fiskurin verður ikki hugreiddur, men selður í heilum líki beinleiðis til hásmóð-una"

Mín sann áhugavert úttalisi, tá vit hugsa um orðaskiftið í Føroyum í lotuni. Viðari sigur hesin feroingurin í útlegd, at feroingar eiga at leggja seg eftir at skera fiskin við hond heldur enn við maskinum, tí tað fæst størri útbýti. Vit eiga so at kanna, hvussu kundin

ynskir feska fiskin, t.v.s. sum heilan feskan fisr, fesk flok, ísað flok ella annað.

Niðurstøðan hjá Mariusi er tann, at vit feroingar eiga at seta okkum beiri inn í, hvat tað eru fyrri vøru kundarnir vilja hava. Ja rætt og slætt marknaðarforning. Hann heldur, at fólk áttu at komið til Hálends og Belgia og har sæð, hvussu tað gongur fyrri seg. Hann heldur, at feroingar lesa ov nógv, vit áttu heldur at brúkt oyr og eygu meira. Hann sigur at enda við Dimmalætting, at hann eru áhugaður fyrri at gera eitt seltarbeiði saman við øðrum feroingum, men skal tað eisini verða álvari í tí.

Áhugaverdar samrøður

sum tíðindakvinna Dimmalættingar her er komin heimaftur við. Avgjört verdar til umhugsan, uttan mun til hvat ein nú heldur um góðsking, sølu av feskum fiski osfr. Reyði trúðurin er tann, at vit feroingar gera ov lítið fyrri at kunna okkum um marknaðin á staðnum. Tað hevur Marius helst fullkomiliga rætt í. Telefonsambandið áttu at verið forboðið í sambandi við uppbyggjan av nýggjum marknaðum. Tøkk til Marius og tíðindakvinnuna. Vónandi verða lisnar av okkara fiskasølu fólki, iðnaðarfólki osfr. Tær eru eitt gott fíkast til verandi orðaskiftið um fiskatútlut-ning. Meira av hasum.

Grindaóskil

Tað er ikki nógv vit siggja ella hoyra til grind í hesum døgum. Antin finna grindirnar sær leiðina inn á Miðvág ella tær verða villeiddar av bátum, sum ikki kunnu semjast um, hvar tær skulu haldast til. Tað er so eitt. Nakað annað er hvussu tann grindin, sum hendinga ferð verður hildin til, verður býtt - hvør fær part, sum tað eitur. Herfyrir legði grind beinini - hvar kann vera líka mikið í hesum teigi - og frætust, at liúð var í part. Hóast tað so fóru ávisir persónar avstað við rættliga stórum parti og endaði grindin fyrri stóran part hjá fólki í almennum starvi í Havn. Onkur vil vera við, at nýggja grindaløgin er soleiðis innrættað, at burturav hvørjari grind skal so og

so stóran partur til ávisar almennar stovnar og persóni. Onkur vil sogar vera við, at politikarar hava framhjárætt til grind, hóast teir ikki hava verið í grind. Er hetta veruliga so, tá ruggar ikki rætt. Nú so liúð er til av grind áttu vit kanska at brúkt nakað av tíðini til at tosa um grindaløg, grindadráp, býti osfr. Her man nógv verða at tosa og skriva um, Tað hevur verið sagt, at grindabýti fyrri í tíðini var mest sosiala skipan, sum fanst. Í dag vil onkur vera við, at hon er vörðin í so kap-italistisk t.v.s. at tey, sum hava nokk framanund-an, eru tey fyrstu til at fáa burturav køkuni og entá fyrri einki at gera.